

Eska je hezká

Kola z Chebu 1892–2006

Muzeum Cheb Retromuseum Cheb
15. září 2022 - 19. února 2023
Vernisáž ve středu 14. září
v Muzeu Cheb, 17.00
a v Retromuseu Cheb, 18.00

První skládací kolo Typ 612 vyrobili v roce 1964 v počtu 3000 kusů

Výstava „Eska je hezká. Kola z Chebu 1892–2006“ je společným projektem Muzea Cheb, kde se odehrává její první část do roku 1945, a Galerie výtvarného umění v Chebu, respektive její pobočky Retromusea, kde bude prezentována část poválečná až do hořkého konce výroby kol v Chebu v roce 2006. Vychází k ní stejnojmenná kniha vybavená bohatým obrazovým materiálem. Kořeny Esky sahají do Anglie, kde v roce 1876 začala firma Premier Cycle Company v Coventry vyrábět vysoká kola. V roce 1891 otevřela továrnu v Doosu u Norimberku a o rok později v Chebu, kde v prosinci 1892 sestavili první dvě kola. V roce 1910 odešel z chebského Premieru ředitel Kastrup a o rok později další ředitel Swetlik. Byli už předem domluveni, že v Chebu postaví novou továrnu, lepší a větší než má jejich dosavadní zaměstnavatel. Ještě téhož roku 1911 nová fabrika stála. Byla nejmodernější svého druhu v tehdejší habsburské monarchii. V roce 1912 tam vyrobili 18 500 kol a v roce 1935 oslavili půlmiliontou esku. Poválečná historie Esky věrně kopírovala život celé společnosti, od znárodnění, přes konsolidaci, ikonické typy skládacích kol,

postupně zastarávání výrobní technologie až po marné pokusy o záchranu. Navenek úspěšný národní podnik vyvážel kola do západní Evropy, USA a Kanady, avšak na úkor domácích zákazníků, k nimž se atraktivní exportní typy nedostaly.

Stát do Esky a její modernizace investoval minimálně, továrna chřadla a technologie zaostávala. Jediné, čeho se jí dostávalo, byly četné reorganizace, formální přesuny a návrhy nereálných záměrů. Zprvu byla začleněna pod ČZ Strakonice, pak naopak dostala pod svá křídla závod Favorit. Za pár let byl Favorit vyčleněn, aby se za několik roků opět pod Esku vrátil. Chebského výrobce kol léta řídily poněkud paradoxně Československé automobilové závody, později Pragounion. Ať ale byla nadřízeným orgánem kterákoli instituce, chovala se k Esce macešsky.

Po roce 1989 se o další chod továrny pokoušeli různě erudovaní manažeři, avšak udržet, natož rozvíjet výrobu se jim nedařilo. Historie kdysi slavné značky skončila v květnu 2006 demolicí tovární budovy.

Jan Králík

Ochranná známka „běhouna s vlnkou“ byla přihlášena 21. října 1911

Titulní strana z katalogu kol na rok 1936

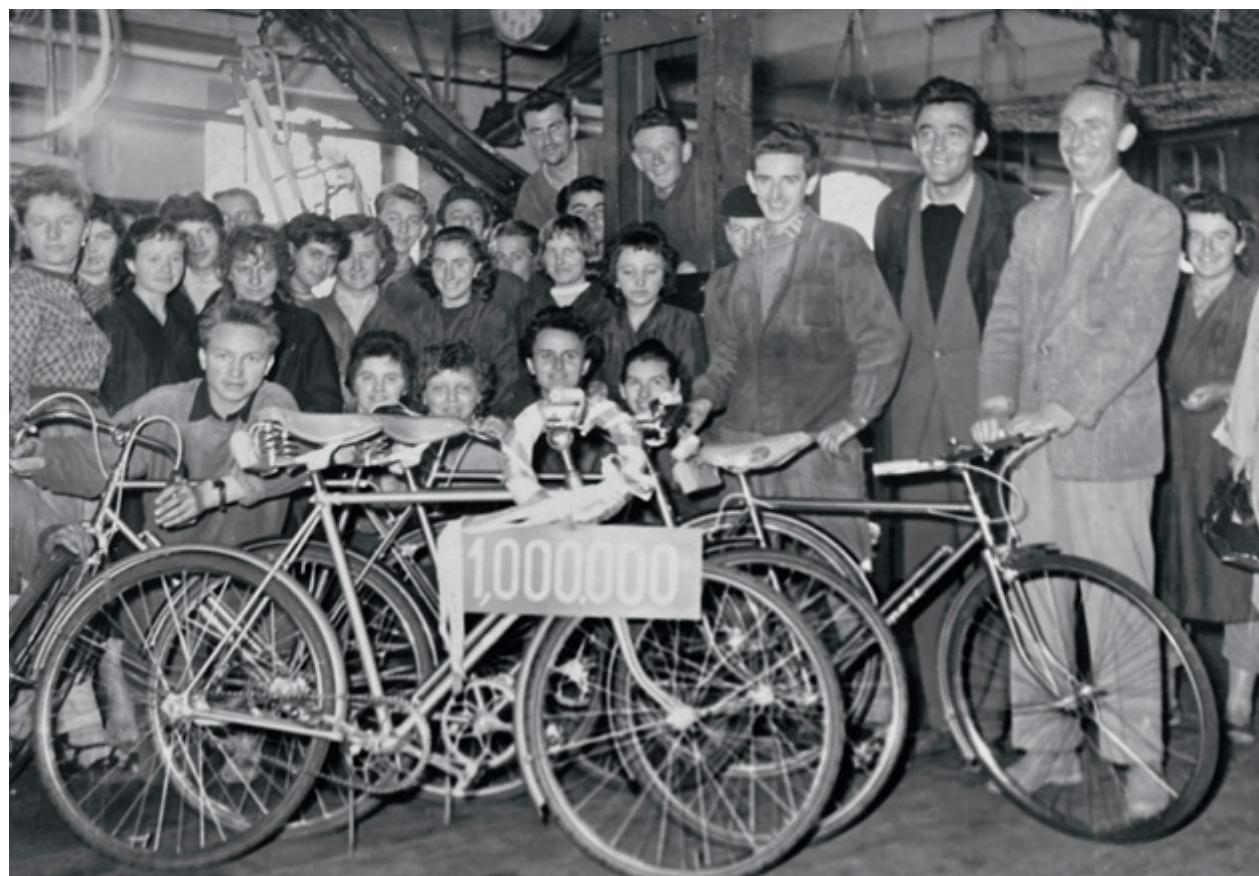
Eska Typ 70 bylo pevně stavěné rozvážkové kolo pro pekaře, cukráře a další živnostníky

Iris byla po Esce druhou nejčastěji užívanou značkou. Titulní strana katalogu z roku 1933

Reklamní tabule na originální náhradní díly, jejichž prodej byl výhodný obchod

Miliónové kolo Eska od zahájení výroby oslavili v roce 1957

V roce 1965 vyrobili 6000 skládacích kol. Všechna se exportovala, na domácí trh nepřišlo ani jedno

Pánské těžké cestovní kolo Tp5 na vývoz prezentovala modelka v sukni a v lodičkách

Trekingové kolo s trojřevodníkem, šestikolečkem a ovládním páčkami na řídítkách už Esku nezachránilo

Výstavní síň Esky v proskleném pavilonu postaveném v roce 1968. Předválečné exponáty se po konci firmy „ztratily“, poválečné se dostaly do majetku města a jsou uloženy v depozitáři Muzea Cheb

Eska je hezká Kola z Chebu 1892–2006

15. září 2022 – 19. února 2023
 Muzeum Cheb, 1892–1945
 září: út – ne 9.00–17.00, říjen – únor: st – ne 9.00–17.00
 Retromuseum Cheb, 1945–2006
 út – ne 10.00–17.00
 Autor výstavy Jan Králík

Muzeum Cheb, p.o. Karlovarského kraje
 nám. Krále Jiřího z Poděbrad 493, 350 02 Cheb
www.muzeumcheb.cz

Retromuseum Cheb, pobočka Galerie
 výtvarného umění v Chebu
 náměstí Krále Jiřího z Poděbrad 17, Cheb
www.retromuseum.cz

MUZEUM
CHEB

V roce 2022 vydaly Muzeum Cheb a Galerie výtvarného umění v Chebu.
 Text Jan Králík, grafika: Kolář & Kutálek.

